

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemati velja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska, Semeniška ulica št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trispodna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 116.

V Ljubljani, v soboto 22. maja 1886.

Letnik XIV.

Govor g. posl. Poklukarja

v državnem zboru dne 13. maja 1886 o odpisovanju zemljišnega davka.

(Konec.)

Želji gospoda poslanca Sieglina gledé preosnove alineje 4, kjer naj bi se mesto besedice „als“ sprejela besedica „z. B.“, bi prav lahko vstregli. Jaz sicer nisem pooblaščen, da bi v imenu davčnega odseka govoril, vendar pa mislim, da odbor pač ni nikdar mislil takih slučajev taksativno naštevati.

Zato mi je le na kratko odgovarjati na nekatere opazke prvega gospoda proti-govornika. Nekteri gospodje predgovorniki so se na to že ozirali. Gospod predgovornik sklicaval se je na zemljišni davek dežele, ki jo tukaj zastopa, na kar mu je g. vladni zastopnik odgovoril, kakor se mu je spodobilo. Če je pa on v prvi vrsti povdarjal povišano poslopnino, pri vsem tem pa še opomnil, da bi tiste dežele, ki so dobile davek odpisan, tudi tak minimum odpisanega davka po elementarnih neizgovodah lahko sprejele, bi Vas vendar-le rad opozoril na posledice iz tega izvirajoče, ne da bi se ravno pri tem na eno ali drugo deželo sklicaval — saj smo si v tem vsi enaki. Če bi se ktera-koli dežela tukaj sklicavala na to, da pred vsemi drugimi zasluži odpisa na davku, bi bile pač to take dežele, o katerih je dokazano, da so dolgo vrsto let veliko preveč davka v cesarske blagajnice dajale. Take dežele imele bi pač večjo pravico do dobrote odpisovanja davka, kakor pa tiste, ki so še le ob uravnavanju zemljiškega davka v pravo razmerje davkoplačevanja stopile.

Če hočemo odkritosrčni biti, tudi tega ne smemo zamolčati. Če Tirolci do leta 1882. niso nikake poslopnine plačevali, ker je ravno imeli niso, jim tega ne bo nihče očital. Zavarujemo se pa proti temu, da bi morda iz tega kdo sklepati vtegnil, da zaslužijo večje pozornosti, kakor mi, ki smo ta davek že desetletja leto na leto zvesto vplačevali. Prav tako je s trditvami gosp. predgovornika o pričetku proletarijata po deželi, o velikih stroških njenih in o propadanju kmetijstva sploh, posebno pa o neizgovodah

po vinorodnih krajih. Saj rad priznavam, da je od tega mnogo resničnega; saj rad verjamem, da se vedno slabše godi; toda tako ni le na Tirolih. Iz lastne domačije, ki me je semkaj pripeljala, Vam lahko mnogo takih izgledevedem izkušenj, ki sem si jih nabral pri popotovanju po deželi ob času urejevanja zemljišnega davka. Po Suhi Krajini, to je kos dežele pod Ljubljano, med Novim mestom in Metliko ležeč, in po Krasu, smo Vam po cele dni daleč hodili, ne da bi bili le skorjico kruha našli. Dostikrat morali smo se zvečer po več ur daleč vračati na postajo, kjer smo zjutraj izišli. Če smo bili pa drugi ali tretji dan tako srečni, da smo na hišo naleteli, kjer so rekli, da imajo kruh, tisto pač ni bilo kruhu podobno, temveč cmoku testa, vmešanega iz otrobov in ovsene moke, kakoršnega iz drugih krajev niti uživati ne morejo. Po tistih krajih je navada, da imajo ljudje le ob največjih praznikih kruh v hiši. Kaka da je pri vsem tem druga hrana, si lahko mislite. Če je taka silna revščina tudi po drugih deželah, vendar ne gré le za eno deželo zahtevati posebne naklonjenosti pri odpisovanju davka.

Še na dve izjavi g. Zallinger-ja se mi je ozirati. Prvič mi je odgovarjati na točko njegovega govora, danes že omenjeno, ki so jo levičarji tako veselo pozdravili kot znak sklenjene zaveze. Je pa ta-le točka (bere): „Že nam dohajajo iz Tirolskih gorá semkaj glasovi: koliko časa bode še podpirali to vlado, in zakaj?“ Gospoda moja, če bi se tukaj šlo za podporo vlade, bila bi, mislim, to jako resna zadeva, s katero bi se morale vse stranke te zbornice pečati. Da bi to pa ravno pri tej razpravi kaj povoda za tak vsklik imelo, se mi pa prav nič verjetno ne zdi. Saj se tukaj vendar-le gré za postavu, ktera ima jako jasen namen, kmetom ob vremenskih neizgovodah na pomoč prihiteti. Tak vsklik bi bil pa opravičen le pri obravnavi vprašanja programa dotične vlade in dotične stranke. Tukaj pa tak izraz prav nič družega ni, kakor odsev individualnih razprav posamičnika, ktere so mu prosti!

Nimam sicer nikake dolžnosti, da bi vlado zagovarjal, in tudi povoda nimam za to. In tudi po-

voda imamo zadosti, da nismo z vladno povsem zadovoljni; vendar pa se ne bomo nikdar takih prilik posluževali, da bi vladi na tak način opomine dajali. Še manj umestno zdi se mi pa sklicavanje gospoda predgovornika, ozirajočega se na neko slikarijo, in sklicavajočega se na Platona, češ, zakrijte jo, da Platon ne bo videl, kako da naj se postave ne delajo!

In vendar ni bilo nikakega povoda takemu izraževanju. Se že lahko primeri, da je treba dostikrat dobro premisliti in med soboj pogovoriti se, kako da se postave ne smejo delati; tukaj, gospoda moja, gré nam pa za postavu, s katero bi radi kmetom na pomoč priskočili. Saj je gospod govornik v začetku svojega govora, in s tem, kar je na koncu predlagal, sam pripoznal, da to, kar postava ravno zboljšati misli, nikakor ni brez nič. Iz tega vzroka lahko rečem, da ta izraz ni bil nič družega, nego golo pretiranje, ter naj se tudi za tako smatra, kar se je privatim že zgodilo.

Prav taka je večina drugih ugovorov, kar smo jih tukaj slišali, in bi prav srčno želel, da bi se ozirali na nje in zjedini v postavu. Če je pa, in dokler je nevarnost tukaj, da se vresničenju taistih vpirajo finančne razmere — kajti kot poslanci imamo dolžnost, za to skrbeti in tudi sodelovati, da se primanjkljaj vedno zmanjšuje — in dokler ne moremo nič boljšega doseči, nam je dolžnost, na korist kmetom potegniti se za predlog, kakoršen je tukaj, in jaz prosim visoko zbornico, da naj soglasno določi prehod v specialno debato, kakor se je to v davčnem odseku zgodilo. (Desnica ploska in govorniku čestita.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. maja.

Notranje dežele.

Fakcijski listi skoraj ne morejo opustiti priložnosti, kedar in kjer se jim ponudi, da besede, ki jih cesar ali cesarjevič pri tej ali oni slo-

LISTEK.

Levograška povest.

Spisal Václav Beneš-Třebitzký.

(Dalje.)

A takoj drugi dan za jutra zapuščal je brat Ludovik, ali z njegovim rodnim imenom: Bogoslav Škornic ali Balbin z Vorlične, Pražki kolegij, odpravljaje se še s tremi starejšimi tovariši v kladski samostan.)*

*) Bohuslav Balbin se je veliko pečal s starinarstvom in s zgodovino. Njemu gré zasluga, da se je v burnih časih, ki so sledili po belogorski bitki, otel pogina marsikak dragocen spomin nekdanje česke slave in marsikak zanimiv proizvod českega slovstva. V žalostnih dnevih tridesetletne vojske je česka s zarosenimi očmi morala gledati, kako so teptali sovražniki nje pravice, ropali ji drage ostanke in svetinje sive preteklosti, a pomagati si ni mogla. Kajti upogniti je morala vrat pod jarem tujega nasilstva in število zvestih njenih sinov se je krčilo od dne do dne; le tu pa tam je še svetila kaka zvezda, kak mož, ki je imel poguma dovolj, ustaviti se takemu divjemu početju. Med njimi sta gotovo na prvem mestu Jan Tomáš Pešina — in Bohuslav Balbin. — Rodil se je zadnji

Takrat je prišel k gospodu rektorju zopet bogati trgovec in Pražki meščan, Lorenzo Spadom ter je pravil, da se vidijo na staromestnem stolpu med posameznimi odprtini na vrških od enajste do dvanajste ure grozne reči: ognjeni jeziki, kako se zdaj na levo, zdaj na desno vijejo, in zdaj zopet zamotavajo v velike vozle, in kako prihaja stokanje od ondaj, in v salvatorski cerkvi da je nemir, kakor bi trami na strehi pokali ali se nagrobni kamni lomili...

„Vsaj v cerkvi se moramo poslužiti eksorcizmov!“ rekel je rektor patru admonitorju, ki je

leta 1621 v Kraljevem gradu iz stare viteške rodbine. Pobožna mati je lepo odgojila nadepolnega sina. Toda predno je deček odrasel, so prišli roditelji vsled vednih kontribucij ob vse svoje imetje; mladega Bohuslava so zato vzeli sorodniki njegovi k sebi v Prago, da bi se tam nadalje izobraževal. Že tedaj je kazal veliko veselje do modroslovja, zgodovine, ter je že tedaj srčno ljubil svojo domovino. Pozneje je obiskaval šolo v Olomucu. Tam se je seznanil z gorečim in za čast božjo vnetim jezuitom Leczyeki-jem, ki je bil po rodu Poljak. Ta je spoznal kmalo nenavadno nadarjenost in blag značaj mladenčca ter ga je skušal preročiti, da bi vstopil v jezuitski red. Balbin, ki je Leczyeki-ja ljubil kakor svojega očeta, poslušal njegov svet ter postane redovnik. Šelal se je na to še v Brnu,

imel ravno opraviti z obširnimi poročili na gospoda generala, o čudnem duhu, ki se prikazuje v Pražkem kolegiju, češ, da ne manjka v samem redovnem naročju taci, ki se ne bojé skrivaj občevati z ljudmi, ki so jako sumljivi, in to pod krinko znanstvenega preiskavanja, da so v zvezi s temi, katerih delež je pekel, da bi zlasti pazili na Bogdana Moreta, ki je ravnokar došel v večno mesto...

„Da so včasih tudi eksorcizmi dovoljeni in tudi dolžnost, se pač ne more tajiti; sicer pa ne verjamem, da bi sploh kaj takega moglo biti.“

„Stori toraj po svoji lastni pameti, gospod rektor!“

okoli leta 1640 v Pragi, kjer se je, kakor vidimo iz naše povesti, seznanil z Bogdanom Moretom. Za duhovnika posvečen je bil še le v 30. letu. Kot duhovni pastir deloval je mnogo po deželi, kjer je s svojo prijaznostjo veliko odpadnikov pridobil za katoliško cerkev. Pri tem pak je nabiral razne starinske stvari, ogledaval cerkve, preiskaval arhive, tako, da ga po pravici smemo imenovati českega Valvazorja. Glavna dela njegova so: „Epitome rerum bohemicarum“ (1669), „Miscellanea historica regni Bohemiae“, in njegova obramba slovanškega, vzlasti českega jezika. Zavoljo zadnjega spisa je moral veliko pretrpeti ter iti celo v pregnanstvo. Natančnejši životopis je v „Matice Cidu. 1869 št. 3“.

